

1. Banegårdsplads i den gamle bydel er fra 1860'erne, da jernbanestationen stadigvæk lå på modsatte side af banen op mod skoven. Den nuværende stationsbygning er fra 1919 og bruges nu som posthus. Tilføjet af arkivet 2018: Stationen har i over 20 år været brugt af kommunens ældre borgere til hyggeligt samvær og kreative fag som knipling, maleri, keramik m.m. Alle damptog fra Århus eller Langå stoppede her for at få påfyldt vand fra en mægtig stor vandtank, der lå ved siden af den nuværende stationsbygning.

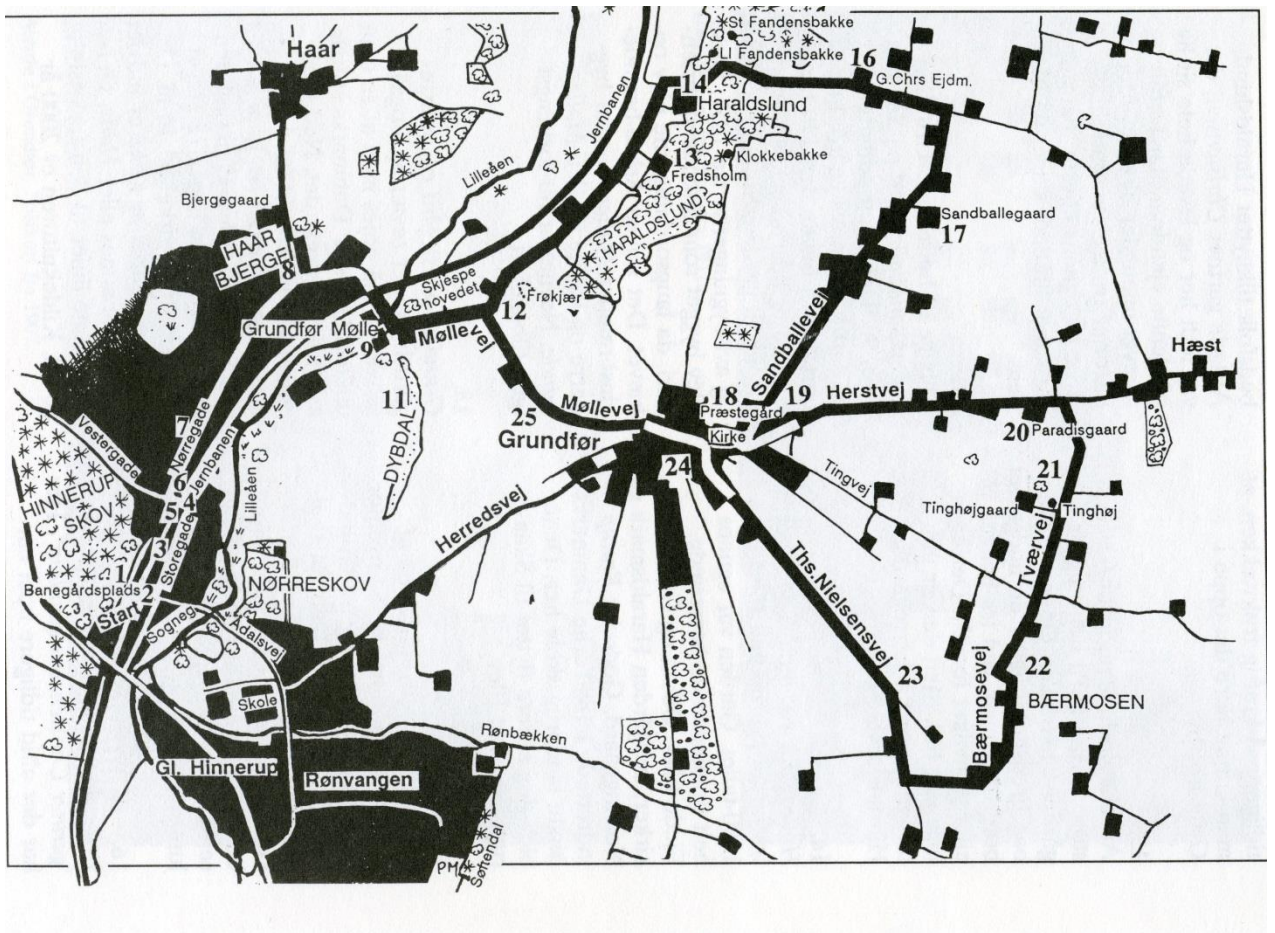
Fordi Hinnerup var et fast stoppested, var der også tilknyttet en fast jernbanelæge til stationen.

2. Jernbanegade var tænkt som en allé, der førte ned til lægeboligen (nuværende Sognegården) på Ådalsvej. Da Dr. Løw omkring 1915 plantede 40 flotte lindetræer fra lægeboligen til stationspakhuset ved banen, fik den navnet Dr. Løws Allé. I dag er lindetræerne imidlertid for længst væk.

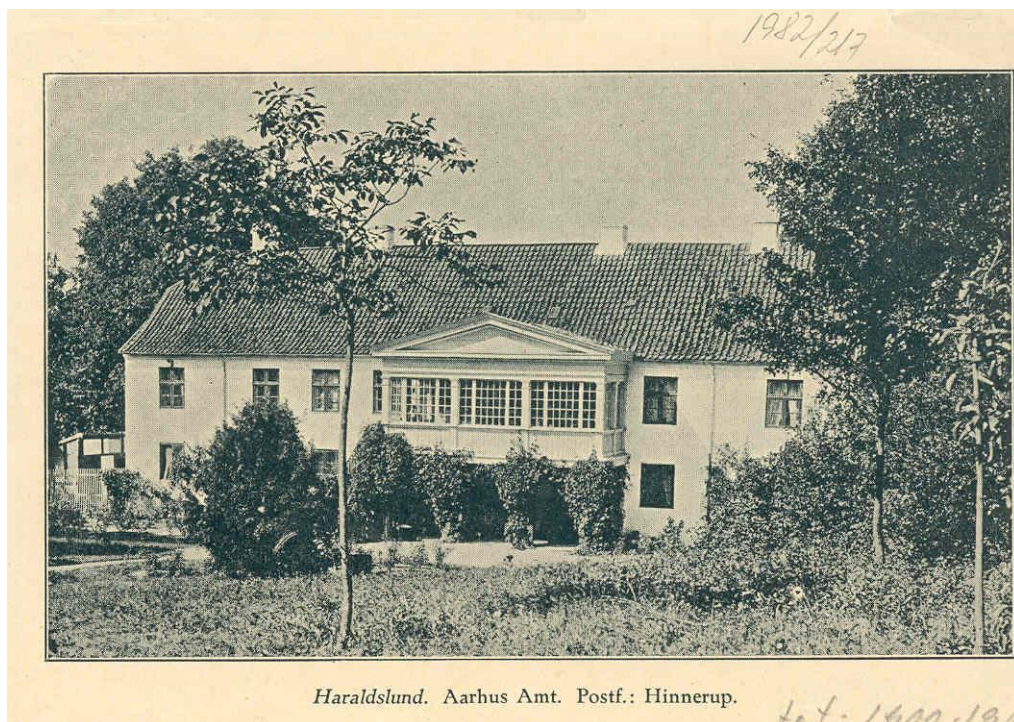
Slagterforretningen, der nu er Madværkstedet, er opført af Frijsenborg Gods som slagterhus og forretning ca. 1875. Bygningstegningerne var udført af arkitekt Kiilsgaard. Der er dog sket betydelige ændringer siden.

3. Storegade var Hinnerups store industrigade. Den var betingelsen for byens opkomst, og allerede i 1862 blev Hinnerup Cellulosefabrik opført her. Senere blev den ombygget til maskinfabrik, og sidst igen til den trævarefabrik, der nedbrændte i 1968. Alt på venstre side af gaden hen til det tidligere Hinnerup Fællesforening, var optaget af denne store Hinnerup-virksomhed. Efter branden lå området klar til det store midtby-byggeri, der ses i dag. På højre side af Storegade var der enkelte beboelseshuse, Missionshuset og fra 1908, ligeledes det nuværende Materialisten, Matas. Dette hus ligger i Hinnerups midte og hed da også Centrum. Stadig er det bymidten, hvis man måler ud med en passer. Nu er der vel ca. 3 km i radius.
4. Det hvide hus for enden af Storegade blev bygget af købmand Fogh Pedersen, der oprettede den første rutebilforbindelse til Århus i 1918. Han fik ingen succes med dette initiativ. Det var for tidligt. Rutebilmanden gik fallit. Sønnen, tidligere kirkeminister, højskoleforstander og dansk generalkonsul i Flensborg, Arne Fogh Pedersen har kun dårlige og fattige erindringer fra sin Hinnerup-barndom.
5. Hinnerup Dyrslægeboli på Vestergade 3, efter jernbaneoverskæringen, er et tidligere skovløberhus for Frijsenborg Gods. Det er byens næstældste hus. Bygget ca. 1840. Tidligere dyrslæge Poulsen og frue, der boede her fra 1920'erne, skabte her rammen om Hinnerups første society-klub: De tolv Apostle.
6. Overfor Kommunekontoret på Nørregade ligger et langt hus, der har rummet en købmandsforretning. Her er nu en systue. Huset blev bygget i 1880 som højskole. Der var karlehold til undervisning om vinteren, og et pigehold om sommeren. Det gik vel i 4 år, så måtte skolen lukke. Der var pengemangel, og vist også mangel i "kønnenes disciplin". Skandale var der. Nogle af egnens førende mænd, bl.a. folketingsmedlem Hummeluhr, prøvede at få gang i højskolen igen. Men forgæves, skandalen var for stor: hele to piger på et pigeold var blevet gravide. Endda med den samme – en lærer på skolen!
7. Nørregade 31 hedder Myosotis, der er latin for blomsternavnet Forglemmigej. Her boede gartner Aakjær i 1930'erne. Han var bror til digteren Jeppe Aakjær, der boede her i perioder. Tre af "Rugens Sange" er "skreven i Hinnerup".
8. Bjerget, eller det nederste af Haar Bjerger, er baggrund for det flotte hus i røde sten, der ligger efter vejen af samme navn. Dette statelige hus er bygget af gårdejer, sognefoged Hans Ingemann Jensen, der ejede Haar Bjerregaard. Huset markerer på bedste vis den stoute gårdmands satte forhold til omgivelserne: Det var og er hævet over vejens farende folk og forbipasserende. Her er soliditet og velstand.
9. Grundfør Mølle er kommunens første industri. Her var mølledrift fra 1400-årene. Først var det underlagt Haraldslund. Fra 1900-årene var der rugbrødsfabrik i møllebygningerne, senere igen melfabrik. Senest var det vaskemaskinefabrikken Ferm, der var egnens største arbejdsplads op gennem 1950'erne. Fabrikken blev forladt og udbrændte. Har ligget hen som ruin siden 1978.
10. Grundfør Møllens avlsgård var på 86 tdr. ld. Svær lerjord. Der var i mange år en fin hingstestald, som var kendt viden om. Teglværksvirksomheden havde været i gang siden århundredskiftet, men tog fart i Defta-tegl-tiden op gennem 1960-70'erne, for at slutte med salg til Hinnerup Kommune. Avlsbygningerne bruges nu som hjemmевærnsgård. Teglværket er nu kommunens materielgård for maskiner m.m.

11. Fra avlsgården kan man gå en tur i Dybdal, der ligger op mod Herredsvej og Hinnerup Vandværks boring. Det er en stor naturoplevelse, idet denne dal er en jordrevnedal der ikke er boniteret til byggeri. Bunden er nemlig ikke fæstnet af istidens tyngder. Der er et spændende fugleliv og planteliv på denne ca. 1 km. lange tur.
Det var således det første sted hulduen blev fundet, efter den for godt 40 år siden igen vendte tilbage til Danmark.

12. Området før Haraldslund hedder Skjespehovedet. Ingen ved dog hvad navnet betyder. Til højre af Haraldslundvej i engen er der omridset af en stor flad sø, Frøkjær, der er uddrænet. Her var der tidligere så kraftig frøkvækken, at man kunne høre det oppe i Grundfør by.
13. Ad Haraldslundvej forbi Højlands store gartneri. Til højre ligger gården Fredsholm. Oppe i skoven bag Fredsholm ligger en uudgravet borgruin. Ingen ved fra hvilken tid eller til hvilket formål. Det er et historisk hul. Men den er nok forgængerens for herregården Haraldslund.

14. Hovedgården Haraldslund er kendt fra jordebøgerne helt tilbage fra 1300-tallet. Gården var egnens helt dominerende herresæde.
Man ejede både Ødum og Grundfør kirker, avlsgården Haraldsmark og Norringgaard. Godsejer Krarup indrettede i 1880'erne Danmarks første landbrugsskole her. Denne blev dog senere flyttet til Skaarupgaard ved Elev.
15. Fra skovhjørnet i udkanten af skoven op mod markerne ovenfor går den gamle hovevej fra Grundfør til Haraldslund. Den var tidligere offentlig vej, men nu et historisk kuriosum. Det var her Grundfør-bønderne henslæbte heste og sig selv ti hoveriarbejde på Haraldslund.
16. Efter skoven ligger til venstre "gartner Christensens ejendom". Her har der altid tidligere boet embedsfolk tilknyttet Haraldslund. Afdøde gartner Christensen, der var født her og levede hele sit liv på denne ejendom, har fortalt og skrevet mængder af oplevelser og historier fra tre generationers virke på egnens eneste "baroni" og fra kancellirådens dage "på gården".
17. Tilbage til højre mod Grundfør ligger Sandballegaard på Sandballevej 90. Det er en udflyttergård fra Grundfør præstegård. Fra oprettelsen havde den 170 tdr. ld., som nu er udstykket. Der er nu 60 tdr. ld. til gården. Stuehus fra 1860 og avlsbygningerne fra 1857. Disse er bygget som brændevinsbrænderi, da laugs-ordningerne blev ophævet. Det var en Århus-brændevinsbrænder Møller, der var bygherre og kaldte gården Møllersminde. Navnet er nu for længst igen tilbageført.

Algade 31, Grundfør. Købmand Sørensens butik får nyt vindue.

18. Grundfør præstegård og præstegårdshaven er seværdig – også selvom vi må nøjes med at se dem udefra. Her står Danmarks største asketræ i havegården. Ned mod engen ved aksetræet er der et afmærket offersted fra hedensk tid ved Sct. Hans Kilde. Omkring den oprindelige kilde ligger 12 meget store sten i en cirkel på 16 m i diameter. Grundfør kirke er indviet til Sct. Johannes eller Hans. Derfor samme linier til den førkristelige tid. Kildekulturen er 2000 år ældre end kirken, og den er også dansk, om noget er det.
19. Vejen ud mod øst hedder Herstvej eller rettere Hæstvej, og er navngivet efter landsbyen Hæst, der lå her i 1700-årene. Senere er den opkøbt af herregården Thomasaminde, hvorfra den så igen er blevet udstykket i ejendomme.
20. Gården ved vejhjørnet Herstvej / Tværevej hedder Paradisgaarden og ejes af Erik Nielsen. Navnet er opstået i kvægdrifttiden, da der her var en indhegnet palisadegård, således at gæs eller kvæg var indhegnet for natten. Drivruten fra nord mod syd ses senere navnemæssigt på Himmeriggårdene i Søften Sogn. Her var samme indhegninger med samme formål. Altså sikkerhed og fred. Religion har magt, også i navne der lever videre.
21. Tværevej, der ligger i sin oprindelige placering, var den gamle drivevej, studevej, og går gennem et område med 7 bronzealderhøje. Tværevej 1 hedder Tinghøjgaard. Her mellem 2 høje, lå Vestre Lisbjerg Herres tingsted indtil 1668, da denne rets- og lovmåde blev ophævet.
22. Den gamle vej fortsætter over Bærmosevej mod Søften. Bærmosen ligger med en trediedel i Grundfør Sogn, resten i Trige Sogn. Her var hede og hedemose op mod dette århundrede. Herude boede de fattigste og ringest stillede i samfundet. Nu er det et særdeles attraktivt sted at bo.
23. Mod Grundfør af Th. Nielsensvej. Thomas Nielsen var en virkelig sognekonge fra Grundfør. Han havde en god gård i byen, Algade 29, og var sognefoged, sognerådsmedlem,

menighedsrådsformand og amtsrådsmedlem igennem ca. 40 år. Århus Amtssygehus's udkørselsvej til Ringgaden er også opkaldt efter ham. Ad denne vej, Grundfør mod Århus, har han gået til møderne i Amtsrådet. Så kunne han bedre tænke tingene igennem, sagde han. På det flade areal mod Grundfør, før Spidsagergaard til venstre for byen, var der i 1940'erne store og vidtløftige planer om en lufthavn.

24. Grundfør by er en stjerneudskiftet by, der ovenfra set er som et edderkoppespind, der har 7 veje ud mod alle hjørner. Før århundredskiftet var Grundfør en af de 4 vigtige landsbyer i amtet, der selv kunne sætte et amtsrådsmedlem. Grundfør kirke havde tidligere et tårn, der styrtede om før 1750. Lige frem i byen bag dammen ligger Grundfør Damgaard, der tidligere har været kro. Det er en slægtsgård på 5. led i familien Loumanns eje.
25. Møllevej har et hvidt hus til venstre. Det er den tidligere mejeribestyrerbolig til andelsmejeriet Engholm. Mejeribygningerne blev nedrevet i 1986. Den gamle lergrav til højre er Grundførs fællesgrav til gulv- og lerklining af bindingsværkshuse. Den herlige udsigt krydres af Haldum kirke, der er egnens største "Hinnerup Domkirke". Ellers er der frihjul ned mod Skjespehovedet og Grundfør Mølle, for der er tilbagelagt 16 km.

Kilde: Sakset fra bogen Fire rejser i Hinnerup af N.P. Boye-Nielsen udgivet 1991
Bogen kan lånes på biblioteket.

Grundfør Mølle 1945-50

